

HER
YOL
KARİYERE
ÇIKMAZ!

Kariyer sahibi olmak size gerçekten uygun olmayabilir...

Kariyer sahibi olmanız gerekiyor mu? Yani bir maaş karşılığı aylık çalışma zamanını dolduracak şekilde birileri için çalışmalı mısınız? Başka hiçbir alternatif yok mu? Mesela girişimci olmanız daha uygun olabilir mi? Ya da sanatçı? Ya da başka ne istiyorsanız... Kariyerle ilgili düşünürken kariyerin kendisinin size uygun olup olmadığını da düşünmek gerekli.

OLASI BELİRTİLER

- Başka birileri için sabit ücretle değer üretmek mantıksız geliyorsa...
- Fayda üretmek ve bunu ticari olarak kendiniz satmak daha mantıklı geliyorsa...
- İş hayatınızın çalışma saatlerine kadar pek çok yönünü birilerinin belirlemesini kabullenemiyorsanız...
- Risk iştahı yüksek bir insansanız...

RİSKLİ DÖNEMLER

Kariyer başlangıcının öncesi ve kariyerin erken dönemleri özellikle risklidir. Kariyerinizin vazgeçilmez bir alışkanlığa dönüşmesinden önce bu konu üzerinde düşünmelisiniz.

Başlangıç dönemlerinden sonra ise, özellikle dönüşüm içeren zamanlarda bu konuyu tekrar ele almak isteyebilirsiniz. Mesela iş değişikliği gündemine girdiğinizde, kendi işinizi yapmayı ya da hobinizle geçinmeyi düşünmek de mümkün olabilir.

Kariyerin erken evrelerinde ya da dönüşüm şansı veren ara dönemlerde kariyerdan çıkış seçeneğini düşünmemek önemli bir fırsat kaçırmamız anlamına gelebilir.

TUZAK

Öncelikle kariyerin ne olduğunun tanımında anlaşmalıyız...

Bir kurumda ya da bir şirkette maaşlı olarak çalışmak ve bunun karşılığında uzmanlaştığınız bir profesyonel hizmeti vermek bir kariyerdir. Bu tanım daha genişletilebilir ama şimdilik böyle ele alalım. Bu tanım size göre mi, bunun üzerinde düşünmelisiniz.

Türkiye’de ve dünyanın pek çok ülkesinde okullar, üniversiteler; insanları “çalışan” olmak için yetiştirirler. Gönül isterdi ki, girişimcilik gibi alanlarda da gerekli beslemeleri yapsınlar. Ama sadece, iyi bir çalışan olmaları için şartlandırıyorlar. Bunu bile yeterince iyi yapamadıkları durumlar sıkça olur.

Üniversite sırasında ya da iş hayatınızın şu ana kadarki kısmında yapmadıysanız, bir an durun: Maaşlı olarak bir işyerinde çalışmanın size göre olup olmadığına karar vermek için biraz düşünün. Belki de ben bir odaya bağlı kalamam diyorsunuz ve diyelim ki zorlu bir coğrafyada, mesela azgın bir denizde kurulu bir petrol istasyonunda dalgıç petrol işçisi olmak gibi bir planınız var. Kendinizi kandırmayın; bu da dar anlamda yaptığımız kariyer tanımının içinde. Birtakım yetkinlikleriniz varsa ve bunları kullanmak için maaşlı ola-

rak bir işveren için çalışıyorsanız, siz bir çalışansınız ve dar anlamındaki kariyerin içindesiniz.

Peki, kariyer sahibi olmaktan başka ne seçenekler var? Bir çalışan olarak kariyer sahibi olmak size göre mi? Bu konuda Robert Kiyosaki'yi okumanızı şiddetle öneririm. Özellikle *Cashflow Quadrant* adlı kitabını okumalısınız. Bu kitapta Kiyosaki, nakit akış şemalarına ve iş yapma şekillerine göre dört grup tanımlar: Çalışanlar, kendi işini kuranlar, iş sahipleri ve yatırımcılar.

Çalışanlar, işverenler için maaşlı olarak ya da başka şekillerde düzenli/yarı düzenli ücretlerle çalışan kişilerdir. Kendi işini kuranlar profesyonel bir yetkinliğe ya da mesleğe sahip olup kendi başlarına ya da başka insanları da işe alarak çalışan kişilerdir. Ama bunların temel ve ortak özelliği, kurdukları işin kendi yetkinlikleri ve varlıkları etrafında şekillenmiş olmasıdır. İş sahipleri, kendileri bizzat işin başında değilken de yürürebilecek işler kurabilmiş kişilerdir. Bunlar işi yapmazlar, sahibidirler. Bazen kimi iş sahipleri önceki grupla bu grubun arasında bir konumda da olabilirler. Yatırımcılar ise finansal yatırım araçlarını kullanarak iş yaparlar. Onlar için işlerin kendi içerik ve niteliklerinden çok yatırımcılık önemlidir.

Gördüğünüz gibi bir çalışan olmak zorunda değilsiniz. Başka seçenekler de var. Bunların yanına mesela gönüllü çalışmalar içinde olmak da eklenebilir. Sizin aklınıza kendinize daha uygun başka seçenekler de gelebilir.

İşin özüne dönecek olursak tuzak şu: Bir çalışan olarak kariyer yapmak herkes için en doğru seçenek değildir. Karakteriniz başka bir çalışma ya da üretim tipine uygunken çalışan olarak kariyer sahibi olmaya kendinizi zorlamanız ya da böyle bir kariyer sahibi olarak kalmaya devam etmeniz sizin için bir tuzak olabilir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Kendinizi daha iyi tanıyın. Seçeneklerinizi de daha iyi tanıyın. Bir karar vermek ya da içinde bulunduğunuz yolu değiştirmek o kadar kolay olmayacaktır. Ama kendinizi ve seçeneklerinizi ne kadar iyi tanırsanız, doğru kararı verip doğru uygulama şansınız o kadar artar.
- Robert Kiyosaki'nin *Cashflow Quadrant (Nakit akışı - Ölçüm çeyreği)* adlı kitabını kesinlikle okuyun. Bu sizin için bir başlangıç olsun, ufkunuz açılsın, kitapta anlatılan ya da sizin değerlendireceğiniz olası başka seçenekler aklınızda olsun. Okurken Türkiye şartlarını da düşünün.
- Çevrenizde tipik kariyer çalışanı tanımının dışında olan kişileri bulun. Onlarla bir yemek yiyin, zaman geçirin, konuşun. Sadece iyi yanlar ya da sadece kötü yanlar üzerine odaklanan sohbetlerden kaçının. Olumlu ve olumsuz yönleri birlikte kavramaya çalışın.

YAŞAMIN İÇİNDEN

Kiyosaki'den belki on kitap okudum. Bu okumalara rağmen, yaptığım değerlendirmelerle çalışan olarak kariyerime devam etmeye karar verdim. Ama Kiyosaki'nin pasif gelir kavramına önem veriyorum ve hayatımda önemli bir yeri var artık. Ayrıca iş sahibi ve yatırımcı alanlarına yönelik olarak da hazırlıklar yapıyorum. Büyük olasılıkla bir çalışan olarak emekli olacağım. İşimi de çok seviyorum. Ama kariyerimin yanı sıra yatırımcı ve iş sahibi olmam da olası.

Kendinizi zaman zaman bu bağlamda değerlendirmenizde fayda var: Kariyer sahibi olmak bana uygun mu? Kariyer sahibi olmak bana hayatımın şu aşamasında hâlâ gerekli mi? Koton'un kurucularını duydunuz mu mesela? Biri subay biri

öğretmen olan bir çiftin kurduğu bu iş, yıllar içinde binlerce insanın işvereni olacak kadar büyüdü. Zaman zaman üst seviye yöneticilikten istifa edip hayli küçük çaplı kendilerine ait iş kuran insanları da duyuyoruz. Elbette bir yandan da girişimcilikte tekrar tekrar başarısız olup sabit bir gelirim olsaydı keşke diye hayıflanan insanlar da var.

Bir kariyer sahibiyse, bu kitap sizin için. Peki bir çalışan olarak kariyer sahibi değilseniz, zaten kendi etrafınızda bir iş kurduysanız ya da iş sahibiyse, yatırımcıysanız... Kitabım sizin işinize yaramaz mı? Bu kitap öncelikle bir çalışan olarak kariyer sahibi olanlar için yazılmıştır. Kendi deneyimlerim de daha çok bu alanla ilgili. Ama unutmayın ki, kendi etrafına iş kurmak, iş sahibi olmak ya da yatırımcı olmak da bir kariyer. Belki çalışanlar için olduğu kadar değilse de bu tür durumlarda olanlar için de kitabım yararlı olacaktır.

AKLINIZDA BU KALSIN

Tek seçeneğin kariyer olmadığını yeri geldikçe hatırlayın.

DAĞIN
ETEKLERİNDEKİ
YIĞINDAN
ÇIKAMAMAK

Niteliksiz ama kalabalık rekabetten gözünüz korkmasın...

Türkiye'nin büyük bir nüfusu var. Tabii ki bir Hindistan ya da Çin ölçeğinde değiliz. Birkaç yüz milyon nüfusu olan ülkeler arasında da değiliz. Ama yaklaşık 75 milyonluk bir nüfusumuz var. Bu da bazı eşik alanlarda yüksek bir rekabet hissi doğuruyor.

Ama dağın eteklerindeki yığınların içinde kalıp umutsuzluğa kapılmamalıyız.

OLASI BELİRTİLER

- Etrafınızda sizin gibi çok sayıda insanla yarıştığınızı hissediyorsanız...
- Farklılaşmaya yatırım yapmadan öne çıkmak için çaba sarf ediyorsanız...
- Tüm kalabalıkla aynı kulvarda sizden beklenen rutin konunun faydasızlığını hissediyorsanız...
- Gelecek hakkında beklentileriniz karanlık ve belki de giderek kararın bir manzara oluşturuyorsa...

RİSKLİ DÖNEMLER

Kariyerin başlangıç ve erken dönemleri. Kimi kariyerler için ara geçiş dönemleri. Dağın eteklerindeki yığınlar sendromu

en çok üniversiteye giriş, üniversiteden iş hayatına geçiş gibi büyük geçiş zamanlarında ortaya çıkıyor. Ama daha küçük ölçeklerde başka pek çok yerde de gündemimizde olabilir.

TUZAK

Yığınlarla rekabetin en belirgin örneklerinden olan üniversite mezuniyet zamanlarını düşünelim...

Çok kaba, aşırı yuvarlamalı bir hesap yapalım. Türkiye’de yaklaşık 75 milyon kişi var. Beklenen ömür de yaklaşık 75 yıl. Sizinle yaşıt, birkaç yaş büyük ya da birkaç yaş küçük insanlarla eş zamanlı olarak iş hayatına atılacağınıza göre, yaklaşık 1 milyon kişiden biri olacaksınız. Türkiye’de istihdama katılım oranı ne yazık ki -yine kabaca- %50’ler civarında. Yani yaklaşık yarım milyon insanla rekabet edeceksiniz.

Ama beklediğiniz yere gitmiyoruz! Bu noktada işsizlikle ilgili konuları açabiliriz, işinizin ne kadar zor olduğunu söyleyebiliriz vs. vs... Hayır! Ümitsizliğe kapılmayın. Tuzağın kendisi zaten bu ümitsizlik! İş hayatına atılmak, seçilebilir olmak, bir geleceğe başlamak hiç de zor değil. Biliyorum, işsizlik oranı yüksek, gençlerdeki işsizlik oranı daha yüksek. Ama gerçekler çok farklı.

Türkiye’de ciddi bir rekabet eksikliği var. Kendini geliştirme eksikliği var. Üniversite mezunu civarında olan insanların büyük kısmının iş dünyasıyla ilgili zerre kadar bilgisi yok. Üniversiteyi kazanmak için yüzlerce binlerce saat test çözmüş olmak ve üniversitedeki dersler için belki biraz az belki biraz çok çalışmış olmaktan başka şey yapmış insan sayısı çok az.

Kalabalık bir rekabetle karşılaştığınız her durumda aynı tuzağın var olma ihtimalini düşünün. Bu kalabalık rekabet

acaba gerçekten nitelikli mi? Sıyrılmak gerçekten o kadar zor mu? Korkup yılmadan önce kalabalığın örttüğü gerçeği araştırmanızdır.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Yine üniversite sonrası iş hayatına atılma aşaması için konuşalım. Farklılaşın! Kendinizi geliştirin! Size verilen ve istenen rutin okul yükünün dışına göz atıp, gerçek iş hayatında gerekli olacak konularda ve yetkinliklerde kendinizi biraz geliştirin. Okumaya 17-18 yıl harcadığınız çabanın yanına sonuç odaklı ve iş hayatı için kendinizi öne çıkarmaya yönelik 6 aylık bir çalışma eklediğinizde kendinizi kalabalıktan sıyrılmış bulmanız kolay olacaktır. Daha üniversiteyi bitirmeden önce, iş hayatını, çalışmak isteyeceğiniz alanları inceleyin. Bu alanlara yönelik kendinizi farklılaştırmak, geliştirmek için 6 ay ila 1 senelik bir emeği, alanında önde gelen insanların da mümkün olduğunca desteğini almaya çalışarak sarf edin.
- Kriz zamanlarında iş bulma sorununu düşünelim. Sektör küçülürken yeni bir iş bulmak için çok sayıda insanla nasıl rekabet edeceksiniz? Bunun için krizi beklemeyin. İşten ayrılmaya hiç niyetiniz olmasa da her gün özgeçmişinizi yazarmış gibi çalışın. Yaptığınız şeylerin özgeçmişinize ne kadar katkısı olduğunu hesaba katın, işlerinizi bu doğrultuda yönlendirip yapılandırın.
- Çocuğunuz diğer çocukların arasından nasıl sıyrılacak sorununu düşünelim. Pek çok anne baba bu kaygıyla çocuklarını harap edip bırakıyorlar. Geleceklerini karartıyorlar. Çocuğunuzun diğer çocuklarla rekabet eden bir yarış atı gibi görmeyin. Onu tanıyın. Özelliklerini kavrayın. Kendi yönetimlerine ve yetkinliklerine uygun ortamlar oluşturun. Baş-